Theatermaker Joos van Dooremalen verloor als 12-jarige haar vader

'We werden eilandjes van pijn'

Hoe is het om een ouder te verliezen als je leven nog maar net begonnen is? Hoe werkt het door in je latere leven? Theatermaker Joos van Dooremalen weet het als geen ander: „Je overleeft. Maar daar hangt een prijskaartje aan."

Anne Nijtmans
Nijmegen

Het zat al jaren in haar hoofd om een voorstelling te maken over jonge mensen die te maken krijgen met de dood. „Om met woorden, beelden en muziek ruimte te geven aan datgene wat niet gezegd wordt maar er wel is."

Het onderwerp staat dicht bij haar. Schrijver en regisseur Joos van Dooremalen (73), verloor haar vader op 12-jarige leeftijd. Deze gebeurtenis had grote invloed op haar latere leven.

„Ik ging overleven net als mijn moeder en mijn acht broers en zussen. We werden allemaal eilandjes van pijn en wisten niet hoe we een brug konden slaan naar elkaar. Het duurde lang voordat we er met elkaar over konden praten. Met de wijsheid van nu besef ik dat rouw niet overgaat, maar dat het bepalender is hoe ermee wordt omgegaan dan het gemis en het verlies zelf."

„Het is een universeel onderwerp", vervolgt ze. „Nog steeds is er weinig ruimte voor rouw bij jonge mensen. Ze zitten in een wereld die gericht is op prestaties en doorgaan. Verdriet wordt niet gezien of alleen een korte periode. Terwijl het verlies altijd bij je blijft."

Joos van Dooremalen was al geruime tijd volwassen toen ze vastliep. „Ik had last van angstgevoelens en onrust. Krampachtig probeerde ik overal controle over houden. Ik was bang om alleen te zijn. En ik wist niet waar dit allemaal vandaan kwam."

Overlevingsstand

Ze zocht professionele hulp en ontdekte dat het te maken had met onverwerkt verdriet en naar niet gezien zijn. „Op het moment dat ik de veiligheid van mijn ouders nodig hebt, viel die weg. Als je zo jong bent, heb je nog niet de woorden voor de gevoelens die je overspoelen. Je schiet in de overlevingsstand. Maar vroeger of later krijgt het je te pakken."

Uiteindelijk is ze er uitgekomen. „En het was niet alleen negatief. Het overleven, het doorzetten en aanpakken heeft me ook veel gebracht. Maar het gaat erom dat er ook aandacht is voor verdriet en kwetsbaarheid."

Deze inzichten heeft ze omgezet tot kunst, Van Dooremalen is immers theatermaker. Ter voorbereiding las ze veel over jong verlies, sprak met deskundigen en ze interviewde haar broers en zussen.

Het resultaat is *Ik ben een bed*, een muzikaal theaterstuk. Een productie van Joos van Dooremalen en componist Theo Hoek. Het duo – behalve werkpartners ook levensgezellen – heeft al meer muzikale producties gemaakt. Zoals *Die Donker*, muziektheater over het leven met depressies.

Het wordt uitgebracht door Stichting Maatschappelijk Geëngageerd Theater (Stimagt). Deze organisatie zet theater in om levensproblemen bespreekbaar te maken. Vaak ook met schoolvoorstellingen.

▲ **Joos van Dooremalen heeft een theaterstuk over jong verlies van een ouder gemaakt.** FOTO PAUL RAPP

> **Het gaat erom dat er ook aandacht is voor verdriet en kwetsbaarheid**
>
> – Joos van Dooremalen

De voorstelling wordt in eerste instantie zeven keer opgevoerd bij Lindenberg Cultuurhuis. Het is een theaterstuk met een 'droste-effect': de hoofdpersoon is een volwassen vrouw die een theaterstuk maakt over een meisje dat jong haar vader verliest en leert te overleven.

Dit proces maakt oude en onverwerkte herinneringen los bij de regisseur. Van Dooremalen: „Zo zijn er twee perspectieven: van het kind en van de volwassen persoon die terugblikt en inzichten opdoet."

Ik ben een bed is van 31 oktober tot en met 15 november zeven keer te zien in Lindenberg Cultuurhuis. Wie wil, kan een voorgesprek bijwonen. Bezoekers kunnen meepraten of luisteren naar de ervaringen van anderen. Informatie: stimagt.nl.